

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА

м. Кропивницький – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація.
2. Анотація до дисципліни.
3. Мета і завдання дисципліни.
4. Формат дисципліни.
5. Результати навчання.
6. Обсяг дисципліни.
7. Ознаки дисципліни.
8. Пререквізити.
9. Технічне та програмне забезпечення /обладнання.
10. Політика курсу.
11. Навчально-методична карта дисципліни.
12. Система оцінювання та вимоги.
13. Рекомендовані джерела інформації.

1. Загальна інформація

Назва курсу	Психологія та педагогіка
Викладач	Коломієць Олена Борисівна , кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Профайл викладача	https://publons.com/researcher/2899776/oleksandr-dorenskyi/ https://scholar.google.com.ua/citations?user=Q-SQfUsAAAAJ&hl=ru https://orcid.org/0000-0003-0085-7605
Контактний телефон	+38-095-377-65-70
Е-пошта	kolomietselena1964@gmail.com
Консультації	<i>очні</i> – відповідно до затвердженого графіку консультацій; <i>онлайн</i> – е-листування, у месенджері (Facebook-Messenger), вебінари на платформі Zoom (за запитом здобувача)
Система дистанційного навчання	moodle.kntu.kr.ua Distance learning CNTU

2. Анотація до дисципліни

Освітня компонента «Психологія та педагогіка» спрямована на формування системи психолого-педагогічних знань.

Психологія – одна з наук про людину, людські спільноти, їхнє життя й діяльність. Вона вивчає закономірності, механізми, умови, чинники та особливості розвитку й функціонування психіки, її взаємодію із внутрішнім та зовнішнім психічним, а також сутність і зміст останніх. Наукова психологія володіє унікальним фактичним матеріалом, недоступним жодному іншому носію. Психологія має унікальне практичне значення для будь-якої людини та діяльності, тому нині одержала змогу подальшого наукового продуктивного розвитку в різних напрямках. Нині психологія стала невід’ємною складовою професійної підготовки фахівців усіх спеціальностей вищої кваліфікації. Психологічні знання, навички і вміння складають важливий засіб досягнення професійних успіхів, особливо у галузях, які торкаються проблем «людина – людина», забезпечення гармонійного розвитку особистості, її психічного здоров’я.

Педагогіка – це наука про педагогічні закономірності, сутність, принципи, методи і форми навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки конкретної людини, колективу в інтересах успішної суспільної діяльності. Педагогіка виявляє найбільш стійкі й істотні зв’язки, залежності між навчанням, вихованням, розвитком і всебічною підготовкою людей та різних соціальних груп. Вивчаючи педагогічні аспекти процесу освіти (самоосвіти), навчання, виховання, самовиховання, розвитку, саморозвитку й професійної підготовки людей до певного виду діяльності, педагогіка обґрунтовує їх принципи, методи, форми, рекомендації, правила, прийоми тощо.

В умовах сьогодення психологія і педагогіка стають продуктивною силою діяльності та невід’ємною частиною соціального, економічного, політичного, громадського, сімейного та особистого життя.

Навчальна дисципліна «Психологія та педагогіка» надає здобувачеві вищої освіти можливість підвищити фахову культуру, потенціал і ресурс в особистому професійному зростанні та діяльності.

3. Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: пізнання закономірностей психічної діяльності та індивідуально-психологічних властивостей особистості, проблем

сучасного навчання і виховання у закладах вищої освіти; сприяння розвитку і формуванню творчої особистості як найвищої цінності суспільства, підвищенню рівня психолого-педагогічної компетентності майбутнього фахівця.

Предмет даної дисципліни – механізми формування та функціонування психіки людини, закономірності розвитку особистості у процесі виховання та освіти.

Завдання вивчення дисципліни:

- надання студентам базових знань про специфіку психологічного осмислення людської поведінки і діяльності;
- формування уявлень про предмет, структуру, методологію психологічної науки, отримання знань про основні тенденції розвитку психології, її історію, сучасні напрямки і концепції;
- засвоєння студентами основ педагогічної науки, теорії виховання та теорії навчання;
- формування системи знань про психологічні механізми навчання, виховання, соціалізації та розвитку особистості, форми і методи педагогічного керівництва ними;
- засвоєння студентами методів психологічного та педагогічного осягнення дійсності, формування високої світоглядної і методологічної культури майбутнього фахівця.

4. Формат дисципліни

Для денної форми навчання:

Викладання курсу передбачає для засвоєння дисципліни традиційні лекційні заняття із застосуванням електронних презентацій у поєднанні із практичними роботами, виконанням самостійно підготовлених завдань.

Формат очний (offline / Face to face).

Для заочної форми навчання:

Формат очний (offline / Face to face), у міжсесійний період – дистанційний (online).

5. Результати навчання

За підсумками вивчення курсу здобувачі повинні:

знати:

- предмет та основні категорії психології вищої школи, завдання психології вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти в Україні;
- психологічні особливості студентської групи, її структури та розвитку, уміти характеризувати соціально-психологічні явища в студентській групі.

уміти:

- складати психологічну характеристику студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості, знати типологічні особливості сучасних студентів, що виявляються у навчально професійній діяльності та поведінці;
- характеризувати педагогічне спілкування та його роль у розв'язанні соціально-моральних завдань професійної підготовки майбутніх

фахівців у вищій школі; мати уявлення про суперечності педагогічної взаємодії і бар'єри педагогічного спілкування в системі «викладач-студент», знати їхні причини та шляхи регулювання;

- аналізувати виховні можливостей навчальних предметів у вищому навчальному закладі. Моделювати позааудиторну виховну роботу в університеті.

Набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал, взаємодіяти у проектній діяльності;

- небайдуже ставлення до участі у громадських суспільних заходах, спрямованих на підтримку здорового способу життя оточуючих.

6. Обсяг дисципліни

Вид роботи	Кількість годин
Лекції	14
Практичні заняття	28
Самостійна робота	78
<i>Разом</i>	<i>120</i>

7. Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Кількість Кредитів / годин	Вид підсумкового контролю	Нормативна / вибіркова
2021/2022	3	6	4/ 120	Іспит	Вибіркова

8. Пререквізити

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Психологія та педагогіка» істотно підвищиться, якщо здобувач попередньо опанував та/або повторив матеріал дисциплін «Етика і психологія ділового спілкування», «Риторика» тощо.

9. Технічне та програмне забезпечення /обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією та викладачами з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, викладачами та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

10. Політика курсу

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

Відвідування занять:

Відвідання занять – важлива складова навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані не пізніше ніж за тиждень до залікової сесії.

Поведінка на заняттях:

Недопустимість: запізнь на заняття, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання.

При організації освітнього процесу в Центральнoукраїнському національному технічному університеті студенти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: «Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ» (http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf); «Положення про організацію вивчення вибіркового навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти» (<http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf>); «Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти ЦНТУ» (<http://www.kntu.kr.ua/?view=univer&id=50>).; «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЦНТУ». Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/polozh_system_yakosti.pdf.

11. Навчально-методична карта дисципліни

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Основи психології та педагогіки». Значення психологічних та педагогічних знань в діяльності людини. Визначення предмета психології та педагогіки. Зв'язок психології та педагогіки.		2	4
Тема 2. Психологія як наука. Предмет і об'єкт наукового дослідження психології. Завдання і функції сучасної психології. Зв'язок психології з іншими науками. Структура психологічної науки.	2		4
Тема 3. Історичні етапи розвитку психологічної науки. Визначення понять «психологічна парадигма», «психологічна школа», «психологічні напрями». Стародавня психологія як вчення про душу. Особливості стародавніх уявлень про психічне. Розвиток психології як науки про свідомість. Головні парадигми сучасної психології. Психоаналіз. Неофрейдизм. Концепція біхевіоризму. Гуманістична психологія. Гештальтпсихологія.		2	5
Тема 4. Особистість та її психіка. Людина як багатосистемне явище. Людська психіка та її властивості. Багаторівневість психіки. Свідомість. Підсвідомість. Несвідомість. Надсвідомість. Багатосистемність психіки. Психічні процеси. Психічні властивості. Психічні стани. Психічні утворення.	2		5

<p>Тема 5. Психічні властивості особистості. Психічні властивості особистості та їх види. Темперамент. Характеристика типів темпераменту. Характер особистості. Акцентуації характеру. Задатки і здібності особистості. Потреби, інтерес, мотив.</p>		2	4
<p>Тема 6. Основи психології діяльності. Поняття діяльності. Психологічні основи діяльності людини. Психологічна структура діяльності. Знання, навички, вміння в системі діяльності. Основні види діяльності.</p>	2		4
<p>Тема 7. Пізнавальні процеси психіки особистості. Поняття особистості у психології. Структура основних форм прояву психіки особистості. Основні аспекти психологічної теорії когнітивного розвитку людини. Пізнавальні психічні процеси: відчуття, сприймання, мислення, пам'ять, увага, уява, мова і мовлення. Сутність і роль інтелекту. Коефіцієнт інтелекту. Теорія когнітивного дисонансу.</p>	2		5
<p>Тема 8. Емоції та почуття. Розуміння емоцій та почуттів. Характеристика різних видів емоційного реагування. Функції емоцій у керуванні поведінкою та діяльністю. Характеристика різних емоцій. Характеристика різних почуттів.</p>		2	4
<p>Тема 9. Психічні стани. Сутність психічних станів. Класифікація психічних станів. Особливості психічних станів. Фізіологічні основи і зовнішні вияви психічних станів. Психологічні стани особистості в різних ситуаціях життєдіяльності.</p>		2	4
<p>Тема 10. Психологія спілкування Поняття про спілкування, його види, рівні, функції. Спілкування як обмін інформацією. Вербальна комунікація. Мова. Невербальні засоби спілкування. Спілкування як взаємодія. Природа і структура взаємодії. Конфлікт як особлива форма взаємодії. Спілкування як сприйняття людьми один одного. Поняття соціальної перцепції. Механізми міжособистісного сприйняття. Ефекти міжособистісного сприйняття.</p>		4	4
<p>Тема 11. Психологія міжособистісної взаємодії. Поняття соціальних груп, їхня класифікація. Великі соціальні групи. Малі соціальні групи. Особливості керівництва і лідерства у групі. Проблема групової згуртованості і груповий конфлікт.</p>	2		4
<p>Тема 12. Розвиток конкурентоспроможної особистості та життєві кризи. Розуміння поняття «конкурентоспроможна особистість». Психологічні основи розвитку інтегральних характеристик конкурентоспроможної особистості. Життєві кризи особистості.</p>		2	4
<p>Тема 13. Педагогіка як наука. Предмет і завдання педагогіки. Педагогіка в системі наук. Джерела розвитку педагогіки. Методи наукових педагогічних досліджень. Структура педагогічної науки.</p>	2	2	4
<p>Тема 14. Освіта. Освіта в соціокультурному вимірі. Моделі освіти в сучасному світі. Характеристика</p>		2	5

педагогічного процесу. Україна в освітньому світовому просторі.			
Тема 15. Основи дидактики. Розуміння дидактики. Закономірності навчання. Принципи навчання. Види і стилі навчання. Поняття методів і прийомів навчання. Типи навчання. Форми організації навчання. Концепції навчання.		2	5
Тема 16. Виховання. Сутність виховання. Людина як предмет виховання. Способи виховного впливу на людину. Типи виховання. Моделі і стилі виховання. Виховні системи.		2	5
Тема 17. Педагогічні основи розвитку, соціалізації і виховання особистості. Розвиток і соціалізація особистості як педагогічна проблема. Виховання і формування особистості. Самовиховання в структурі формування особистості.		2	4
Тема 18. Сучасні технології в освіті. Сутність і класифікація освітніх технологій. Технологія інтерактивного навчання. Модульно-рейтингова і кредитно-модульна технології навчання. Ігрові технології в сучасній освіті. Нові інформаційні технології. Дистанційне навчання.	2	2	4
Разом	14	28	78

12. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: іспит.

Контроль знань та умінь здобувачів (поточний та підсумковий) здійснюється за кредитною трансферно-накопичувальною системою організації освітнього процесу в ЦНТУ. Рівень засвоєння студентом теоретичного та практичного навчального матеріалу оцінюється за стобальною та чотирирівневою шкалами оцінювання. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни та виводиться як сума проміжних оцінок за вивчення змістових модулів. Остаточна оцінка рівня знань студента складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої відводиться 60 балів, та рейтингу з атестації (іспит) – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни «Психологія та педагогіка»

Поточний контроль та самостійна робота																Підсумковий контроль		
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2								Всього	Іспит	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	ЗК 1	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	ЗК 2			
3	3	3	3	3	3	2	10	3	3	3	3	3	3	2	10	60	40	100

Примітка: T1, T2, ..., T14 – тижні, ЗК1, ЗК2 – підсумковий змістовий контроль

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в

навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті.

Рівень знань оцінюється:

«Відмінно» / «Зараховано» – здобувач вищої освіти досконало засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповіді, вільно використовує набуті теоретичні знання у процесі аналізу практичного матеріалу, висловлює власне ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

«Добре» / «Зараховано» – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, викладає його аргументовано, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, має практичні навички, висловлює власні міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або у процесі аналізу практичного матеріалу.

«Задовільно» / «Зараховано» – здобувач вищої освіти, в основному, володіє теоретичними знаннями з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях не вмє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх з майбутньою діяльністю.

«Незадовільно» / «Не зараховано» – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі; відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Переведення підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, вираженої у балах, в екзаменаційну (залікову) за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється за відповідною шкалою.

Шкала оцінювання

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (іспит, диференційований залік: курсова робота, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90 – 100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82 – 89
C	ДОБРЕ – в цілому правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74 – 81
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64 – 73
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60 – 63
FХ	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	Незараховано	35 – 59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1 – 34

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені [Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ](#) (С. 28–31).

13. Рекомендовані джерела інформації

Базові:

З основ психології:

1. Варій М. Й. Загальна психологія: навч. посіб. / для студ. психолог. і педагогіч. спеціальностей. Львів: Край, 2005.
2. Дубравська Д. М. Основи психології: навч. посіб. / Д. М. Дубравська. Львів: Світ, 2001.
3. Загальна психологія: підручник / за заг. ред. С. Д. Максименка. Вінниця: Нова книга, 2004.
4. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: навч. посіб. / Т. С. Кириленко. К.: Либідь, 2007.
5. Лозниця В. С. Психологія і педагогіка: основні положення: навч. посіб. / В. С. Лозниця. К.: ЕксОб, 1999.
6. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: навч. посіб. / П. А. М'ясоїд. К.: Вища школа, 2001.
7. Основи практичної психології: підручник / за заг. ред. В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. К.: Либідь, 2003.
8. Основи психології: підручник / за заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. К.: Либідь, 2002.
9. Психологія: підручник / за ред. Ю. Л. Трофімова. К.: Либідь, 2001.
10. Роменець В. А., Маноха І. П. Історія психології: навч. посіб. К.: Либідь, 1998.
11. Русинка І. І. Психологія: навч. посіб. / І. І. Русинка. К.: Знання, 2007.
12. Скрипченко О. В. Загальна психологія: підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К.: Либідь, 2005.
13. Степанов О. М. Основи психології і педагогіки: навч. посіб. / О. М. Степанов, М. М. Фіцула. К.: Академвидав, 2005.
14. Філоненко М. М. Психологія спілкування / М. М. Філоненко. К.: Центр учбової літератури, 2008.
15. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія: навч. посіб. / Т. Ф. Цигульська. К.: Наукова думка, 2000.
16. Цимбалюк І. М. Психологія / І. М. Цимбалюк. К.: Професіонал, 2004.

З основ педагогіки:

17. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: історія, теорія / А. М. Алексюк. К.: Либідь, 1998.
18. Бондар В. І. Дидактика: підручник / В. І. Бондар. К.: Либідь, 2005.
19. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: метод. посіб. / С. С. Вітвицька. К.: Центр навч. літератури, 2003.
20. Власова О. І. Педагогічна психологія: навч. посіб. О. І. Власова. К.: Либідь, 2005.
21. Вознюк Н. М. Етико-педагогічні основи формування особистості: навч. посіб. / Н. М. Вознюк. К.: Центр навч. літератури, 2005.
22. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посіб. / Н. П. Волкова. К.: Академія, 2003.
23. Гура О. І. Вступ до спеціальності «Педагогіка вищої школи»: навч. посіб. / О. І. Гура. К.: Центр навч. літератури, 2005.
24. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І. М. Дичківська. К.: Академвидав, 2004.
25. Забродський М. М. Педагогічна психологія: курс лекцій / М. М. Забродський. К.: МАУП, 2000.
26. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. / С. Г. Карпенчук. К.: Вища школа, 2005.
27. Кузьмінський А. І. Педагогіка: підручник / А. І. Кузьмінський, В. А. Омеляненко. К.: Знання-прес, 2003.
28. Освітні технології: навч.-метод. посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за ред. О. М. Пехоти. К.: А.С.К., 2001.
29. Педагогіка: навч. посіб. / В. М. Галузяк, М. І. Сметанський, В. І. Шахов. Вінниця: РРВ Віноблдрукарня, 2001.
30. Педагогічні технології в неперервній освіті: монографія / С. О. Сисоєва, А. М. Алексюк, П. М. Воловик, О. І. Кульчицька та ін.; за ред. С. О. Сисоєвої. К.: Віпол, 2001.

31. Перспективні освітні технології: наук.-метод. посібник / За ред. Т. С. Сизоненко. К.: Гопак, 2000.
32. П'ятакова Г. П. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Г. П. П'ятакова. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008.
33. П'ятакова Г. П. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі / Г. П. П'ятакова, Н. М. Заячківська. Львів, 2003.
34. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М. М. Фіцула. К. : Академія, 2001.
35. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. М. Фіцула. К.: Академвидав, 2006.

Допоміжні:

1. Конституція / Основний закон / України. К., 1997.
2. Національна доктрина розвитку освіти. К., 2001.
3. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017.
4. Закон України «Про вищу освіту» від 13.03.2016.
5. Концепція безперервної системи національного виховання. К., 1994.
6. Модернізація вищої освіти України і болонський процес / уклад. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Левківський, Ю. В. Сухарніков; відп. ред. М. Ф. Степко. К.: Освіта України, 2004.
7. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: навч. посіб. / О. В. Безпалько К.: Центр навч. літератури, 2003.
8. Варій М. Й. Основи психології і педагогіки: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. Й. Варій, В. Л. Ортинський. К.: Центр учбової літератури, 2009. 376 с.
9. Галузинський В. М. Педагогіка: теорія та історія / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. К., 1995.
10. Гончаренко С. І. Український педагогічний словник. К., 1997.
11. Зязюн І. А. Основи педагогічної майстерності / І. А. Зязюн, К., 1989.
12. Клименко В. В. Психологія творчості.: навч. посіб. / В. В. Клименко. К.: Центр навч. літератури, 2006.
13. Леонгард К. Акцентуирование личности / К. Леонард. К.: Эксмо-Пресс, 2001.
14. Максим'юк С. П. Курс лекцій з педагогіки / С. П. Максим'юк. Рівне, 2002.
15. Маслоу А. Психология бытия / А. Маслоу. М.: Ваклер, 1997.
16. Немов Р. С. Психология / Р. С. Немов. – М.: Просвещение, 1995.
17. Немов Р. С. Психология: словарь-справочник: в 2-х ч. / Р.С. Немов. М.: Владос-ПРЕСС, 2003.
18. Ольшанский Д. В. Психология мас / Д. В. Ольшанский. СПб.: Питер, 2002.
19. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навч. посіб. / Л. В. Кондрашова, О. А. Пермьков та ін. К.: Знання, 2006.
20. Педагогіка: хрестоматія / уклад. А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. К.: Знання-Прес, 2006.
21. Практикум із загальної психології / за ред. Т. І. Пашукової К.: Знання, КОО, 2000.
22. Психологические тесты: в 2-х т. / под. ред. А. А. Карелина. М.: ВЛАДОС, 2003.
23. Роджерс К. Клиентоцентрированная терапия / К. Роджерс. М.: Ваклер, 1997.
24. Роменець В. А. Психологія творчості: навч. посіб. / В. А. Роменець К.: Либідь, 2001.
25. Селье Г. Стресс без дистресса / Г. Селье. М.: Прогресс, 1982.
26. Смит И. Современные системы психологии / И. Смит. СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003.
27. Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова. М., 1998.
28. Столяренко Л. Д. Основы психологии / Л. Д. Столяренко. Ростов-на-Дону: Феникс, 1997.
29. Столяренко А. М. Психология и педагогика: учеб. пособие / А. М. Столяренко. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004.

30. Харламов И.Ф. Педагогика / И. Ф. Харламов. М.,1999.
31. Фрейд З. Толкование сновидений / З. Фрейд. К.: Здоров'я, 1991.
32. Фромм Э. Душа человека / Э. Фромм. М.: Республика, 1992.
33. Цимбалюк І. М. Загальна психологія. / І. М. Цимбалюк, О. Ю. Яницька. К.: Професіонал, 2004.
34. Юнг К. Г. Психологические типы / К. Г. Юнг. М.: Попурри, 1998.

Інформаційні ресурси

- 1.<http://psylib.kiev.ua/>
- 2.<http://psystudy.ru/>
- 3.<http://www.psyworld.info/>
- 4.<http://www.voppsy.ru/>
5. <http://psyjournals.ru/kip/>